

הלימוד היומי:

פר' מצורע | יום ד | ט' ניסן ה'תשפ"ד | פרק י"ד פסוק ל"ג – פסוק נ"ג

**זכות התורה ולומדיה מוקדשים לטובת נשמת
הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל)
בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל**

**דעת תורה
איצד שבועי ופולמוס אודות נושא בפרשה**

האם מותר לאדם לדבר לשון הרע על עצמו?

בפרשת השבוע אנו לומדים על המצורע שמביא שתי ציפורים מפטטות ומצפצפות, לכפר על כך שדיבר ופטט לשון הרע.

סיפור מופלא מובא בספר 'תנועת המוסר' (עמוד צ') על רבינו הגה"ק בעל חפץ חיים זצוק"ל שנסע פעם אחת ברכבת בדרך אל עירו 'ראדין' ולידו ישב יהודי, באמצע הדרך פתח החפץ חיים בדברים עם שכנו לנסיעה ושאל אותו לאן פניו מועדות. הלה שלא ידע כי בר-שיחו הוא החפץ חיים בכבודו ובעצמו, השיב: נוסע אני לחזות בפני קדשו של רבינו הקדוש והטהור בעל החפץ חיים.

כששמע החפץ חיים את דבריו הגיב לעומתו בנימת ביטול: 'אם לכך אתה נוסע, חבל על כל טרחתך, אני מכיר מקרוב את אותו המכונה חפץ חיים, והוא כלל אינו צדיק גדול כל כך כמו שאתם מעלים בדמיונכם, אלא הוא סתם יהודי פשוט מהשורה. כשמוע אותו אדם את הדברים הללו, בערה בו חמתו עד להשחית על ששכנו מעז פניו לדבר כך על גאון ישראל וקדושו, ומרוב זעמו חירפו וגידפו ולא נחה דעתו עד שסטר על לחיו.

על כך מסופר, שהחפץ חיים סיפר עובדא זו ואמר: מכאן למדתי שאיסור דיבור לשון הרע הוא לא רק על אחרים, אלא גם על עצמו אסור לאדם לדבר לשון הרע!

יש המביאים כך גם בשם הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע שאמר שאסור לאדם לדבר לשון הרע על עצמו.

"עליך אתה רשאי לומר"

קושיא גדולה על חידוש זה יש לשאול מדבריו של החפץ חיים בעצמו, שכתב בספר חפץ חיים הלכות לשון הרע (כלל א', סעיף ט' באר מים חיים, סקט"ו) בשם ילקוט שמעוני (ישעיהו רמז ת"ו) שישעיהו הנביא נענש על שאמר על ישראל 'בתוך עם טמא שפתים אנכי יושב', שאמר הקב"ה למלאך 'רצוץ פה שאמרה דילטוריא על בני', ובילקוט שם כותב שאמר לו הקב"ה: "עליך אתה רשאי לומר, ואין אתה רשאי לומר כן עליהם".

הרי מפורש כאן שאלמלי הוא מדבר 'רק' על עצמו אין בזה איסור לשון הרע, שהרי כך אמר הקב"ה: "עליך אתה רשאי לומר כן"!

ההיתר - כשהשומע יודע שהוא מדבר על עצמו

בספר שאילת רב (ח"א פ"ז אות ח') מובא תירוץ נאה על כך בשם מרן שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, שיש לחלק בין מקרה שהשומע יודע שהוא מדבר על עצמו, כדוגמת הנביא ישעיהו שכשדיבר על עצמו ידעו השומעים כוונתו, אזי אין איסור לדבר לשון הרע על עצמו, מה שאין כן במקרה כמו שאירע עם החפץ חיים בנוסעו ברכבת, שהשומע לא ידע שעל עצמו הוא מדבר והוא סבור שהוא מדבר בגנות אדם אחר, אז יש איסור לדבר לשון הרע גם על עצמו. כי השומע סבור שהוא עובר על איסור לשון הרע וילמד ממנו או שיחשוד בכשרים, וגם יכול לצאת מזה מכשול שיסטור על לחיו וכדומה.

אין היתר, רק מחילה

עוד יש מאחרונים שתרצו ששם בילקוט שמעוני הלשון: "על שאמרת כי איש טמא שפתים אנכי, שרא לך" עכ"ל. והנה הלשון 'שרא לך' אין בהכרח שפירוש 'מותר לך', אלא יתכן לפרשו מלשון 'מחול לך'!, וכן ביארו בילקוט שמעוני מהדורת וגשל שפירשו כן. הרי שאדרבה, מכאן מקור שיש איסור לדבר לשון הרע על עצמו, אלא שה' מחל על כך.

רק בפני אחרים אסור

בספר עמק אבות כתב לתרץ שכל האיסור לדבר על עצמו לשון הרע הוא רק כשמדבר כן 'בפני אחרים', כדוגמא של החפץ חיים שדיבר בגנות עצמו באוזני שכנו לנסיעה, אבל כשאדם מדבר בגנות עצמו בינו לבין עצמו באין שומע, פשוט שאין בזה שום פגם, וישעיה הנביא אמר זאת בינו לבין הקב"ה ולכן לא היה איסור.

מקור מהירושלמי לחפץ חיים

יש שהביאו מקור לאיסור לדבר לשון הרע על עצמו, מהירושלמי במסכת תענית (פרק ג' הלכה ד', ודף ט"ו ע"א) שרבי עקיבא דרש על עצמו על פי משל שהוא נמשל לבת חצופה שהמלך נותן לה את מבוקשה ופוטר אותה מיד, ומקשה הירושלמי שם: "ואית שרי מימר כן?!", ופירש בקרבן העדה: 'וכי מותר לומר כן לפני הציבור להחזיק עצמו כאינו הגון'. הרי לנו מקור ברור לדעתו של החפץ חיים שיש איסור לאדם לדבר לשון הרע גם על עצמו.

אוצר התורה יהלום יומי מתוך הפרשה

ואם דל הוא ואין ידו משגת (יד, כא)

יש איש דל המוחזק כאדם הגון, ולכל הפחות הוא משיג הלוואות לקיומו, אולם יש דל כזה שאפילו הלוואות לא יתנו לו וזהו 'אין ידו משגת'.

(מנחת אהרן)

בדרך התורה הפרשה ולקחה – סיפור יומי מעצים

מומחה לטאטוא רחובות

ועץ ארז ושני תולעת ואזב (ויקרא יג, יא)

לפי שהוגעים באין על גסות הרוח (רש"י)

סיפר הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, גאב"ד חוג חתם סופר, על הרה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע, שפעם אחת כשצעד בלוויית חסידיו ברחובות העיר, הראה להם את האיש מטאטא הרחובות ואמר: כנראה איש זה נחשב בעיניכם כעניו ושפל ברך שהרי מתעסק הוא בעבודה בזויה המביאה שפלות לבעליה, בואו נא עמי ואראה לכם שאין הדבר כך...

ניגש אליו החידושי הרי"ם ואמר לו: 'אנא, אל יחר אפך, תן לי את המטאטא ואראך כיצד היא צורת החזקתו הנכונה ואיזו היא הדרך הנאותה להשתמש בו'.

התרגז המנקה על החידושי הרי"ם וענהו בכעס: 'זה לי ארבעים שנה בעבודתי זו, כלום אתם תבואו להנחותני הדרך וללמדני איך מחזיקים מטאטא?!'

התנצל החידושי הרי"ם והלך לו. אחר כך פנה לחסידיו ואמר להם: 'הראיתם? אפילו אדם זה שאומנותו שפילה, הרי הוא מתייחר במלאכתו ומתנשא! יהא האדם אשר יהא, אף האדם השפל והנבזה ביותר אינו ניצול מרשת הגאווה!

תורת הטהרות ביאורי מושגים בהלכות טהרות

שומאת מרכב

דרך הרכיבה על בהמה היא, שמניחים עליה כר הנקרא 'אוכף', עליו יושב הרוכב. מאחורי הרוכב ומלפניו בולטים פיסות עץ, העץ מאחוריו נועד להשעין את הגב, והעץ מלפניו נועד להחזיק בו בשעת הרכיבה. כשזב רוכב על בהמה, לא רק האוכף נטמא בטומאת מושב, אלא גם הקרשים נטמאים בטומאת 'מרכב', אולם הנוגע במרכב טמא, נטמא רק גופו ולא בגדיו.

תורה ברורה סיכום הנושאים הנלמדים היום בחומש ורש"י

הנושא היומי בפרשה:

נגע בקירות הבית:

בשורה משמחת:

פרשת נגעי בתים היא בשורה טובה לישראל, לפי שבמשך 40 שנה שהיו ישראל במדבר, הטמינו הגויים האמוריים אוצרות זהב בקירות הבתים, ועל ידי נגעי-הבתים מוציאים את האבנים ומגלים את

פינוי מרצון:

לאחר שיבואו בני ישראל לארץ ישראל, אם מגלה אדם נגע צרעת בקירות הבית, בצבע ירוק או אדום, עליו להזמין כהן שיבוא לפסוק את דין הנגע. גם אם בעל הבית תלמיד חכם, לא יאמר בבירור 'ראיתי נגע', אלא בלשון ספק 'כנגע נראה לי'.

טרם קביעת דין הנגע, מצווה הכהן לפנות מהבית את כל הכלים, כי אחרי שהכהן יאמר שהנגע טמא אזי ייטמאו כל הכלים בבית, והתורה חסה על כלי חרס שאם ייטמאו אין להם תקנה (אולם כלי מתכת ועץ נטהרים בטבילה, ומאכלים טמאים ניתן לאכול בימי טומאה). אבל כל זמן שאין הכהן אומר 'טמא', אין הכלים נטמאים.

רק לאחר פינוי הבית, נכנס הכהן אל הבית לבחון את הנגע.

הסגר ראשון:

במידה והכהן רואה שהנגע בגוון ירוק-שבירוקים או אדום-שבאדומים, והנגע נראה כאילו שוקע בקיר, אזי הכהן יוצא מחוץ לבית ומסגיר את הבית למשך שבעה ימים.

הוצאת האבנים:

ביום השביעי מבקר שוב הכהן בבית, וכעת, אם הוא רואה שהנגע התפשט בקירות הבית, הוא מצווה לשלוף מהקיר את האבנים אשר בהם נראה הנגע. כמו כן יש לקלף את הטיח (-העשוי עפר) המרוח על הקיר סביב מקום הנגע, בצד הפנימי של הבית. את האבנים והטיח הללו יש להשליך מחוץ לעיר במקום שאין משתמשים שם טהרות, מאחר והאבנים מטמאות את מקומם.

תמורת האבנים המנוגעות מכניסים אבנים חדשות, וכן יש לטוח את כל הבית בטיח חדש מעפר.

פריחה מחודשת:

לאחר שיבוץ האבנים החדשות, יש להמתין שבעה ימים נוספים. אם בסיום שבעת הימים שוב פרח הנגע בקירות הבית, אפילו אם לא התפשט יותר מגודלו המקורי, מתברר שמדובר ב'צרעת ממארת', ולכן יש לנתץ את כל אבני הבית ועציו ועפר הבית, ולהוציא אותם מחוץ לעיר למקום שאין משתמשים בו טהרות.

כל זאת דווקא אם הנגע חזר ופרח לאחר סיום השבוע השני, אבל אם הוא פרח בתוך השבוע, אין צורך לשבור את הבית.

הסגר שני:

עד עכשיו דיברנו במקרה והכהן רואה בסוף ההסגר הראשון שהנגע התפשט מגודלו הראשון, שיש להחליף את האבנים. אבל אם בסיום השבוע הראשון הוא רואה שהנגע נשאר במצב הראשון, עליו להסגיר את הבית לשבוע שני.

בסיום ההסגר השני, אם הוא רואה כעת שהנגע התפשט יותר מגודלו הראשון, יש לבצע בו את כל תהליך החלפת האבנים והטיח.

אבל אם גם אם הנגע נשאר במצב המקורי לאחר ההסגר השני, אין הבית נטהר, אלא יש לבצע עת הוצאת והחלפת האבנים והטיח (כמו במקרה שהנגע התפשט בסוף השבוע השני).

לסיכום: החלפת האבנים מתבצעת באחד משני המקרים, או בנגע המתפשט לאחר שבוע ראשון, או בנגע הנשאר במצב המקורי לאחר שבוע שני. ואילו שבירת ונתיצת כל הבית מתבצעת רק במקרה שהנגע חזר ופרח בבית (אפילו בלי להתפשט יותר) לאחר החלפת האבנים.

טומאת הבא לבית:

הבא אל הבית בימים שהבית מוסגר, נעשה טמא וחייב טבילה, וגם לאחר הטבילה הוא טמא עד הערב.

הנכנס לזמן קצר, נטמא רק גופו ואין בגדיו נטמאים, אבל השוהה בבית בשיעור זמן של 'כדי אכילת פרס', נטמאים גם בגדיו והם זקוקים לטבילה.

הבית מטמא את הבא לתוכו רק בימי ההסגר, אבל בימים בהם החליפו את האבנים וקילפו את הטיח, אין הבית מטמא.

טהרת הבית:

אם הנגע נרפא והסתלק מקירות הבית, נטהר הבית. ויש לבצע את תהליך הטהרה, באמצעות לקיחת שתי ציפורים, וכן מקל של ארז ואזוב הנאגדים בפיסת צמר צבוע בשני תולעת.

את הציפור האחת שוחטים על גבי כלי חרס שיש בתוכו מים, והדם זב לתוך המים. לאחר מכן טובל הכהן את הציפור החיה יחד עם אגודת הארז והאזוב בתוך המים והדם, ובאמצעות הציפור והארז והאזוב הרטובים בדם הוא מבצע הזאה שבע פעמים על הבית, ובכך הוא מכפר על הבית ומטהר אותו.

בסיום ההזאה הוא משלח לחופשי את הציפור החיה, לעופף על פני השדה.

מספר לחיוג מארה"ב: 151-8988-1351
מספר לחיוג מאנגליה: 443-3061-30131

מבחנים | שיעורים במגוון שפות
וסגנונות | חידות | הגרלות | ידיעות
ועדכונים | אזור אישי | ועוד

02.500.20.18

קו 'קול התורה' – שמעו ותחי נפשכם!

